

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

ФАКУЛЬТЕТ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

КАФЕДРА ЕСТРАДНОГО ТА НАРОДНОГО СПІВУ

ВОКАЛЬНИЙ АНСАМБЛЬ

Навчально-методичні матеріали до курсу
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво»
ОП «Народний спів»

Харків – 2025

УДК 784.4(073)
В66

Друкується за рішенням науково-методичної ради
Харківської державної академії культури
(Протокол № 13 від 15.04.2025 року)

Рецензенти:

Манько С. Б. – кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувачка кафедри естрадного та народного співу Харківської державної академії культури

Коновалова І. Ю. – доктор мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри теорії та історії музики Харківської державної академії культури

Укладачі:

Бреславець Г. М. кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри естрадного та народного співу;
Карчова Ю. І. кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри естрадного та народного співу;

Осипенко В. В. кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри естрадного та народного співу, Заслужена артистка України.

Вокальний ансамбль : навч.-метод. матеріали до курсу для здобувачів вищої освіти першого (бакалавр.) рівня зі спец. 025 «Музичне мистецтво», освіт.-профес. програми «Народний спів» / М-во культури та стратег. комунікацій України, Харків. держ. академія культури, Ф-т музичного мистецтва, Каф. естрадного та народного співу ; [уклад.: Г. М. Бреславець, Ю. І. Карчова, В. В. Осипенко]. – Харків : ХДАК, 2025. – 36 с.

Навчальна дисципліна «Вокальний ансамбль» є однією із складових у комплексному професійному формуванні творчої особистості й музично-художньому становленні майбутнього фахівця мистецької сфери. Спираючись на кращі досягнення минулого та сучасного народнопісенного мистецтва, ця дисципліна поглиблює та посилює професійну і загальну художньо-світоглядну підготовку здобувачів.

Для викладачів, магістрів, бакалаврів спеціальності 025 «музичне мистецтво», слухачів системи підвищення кваліфікації та післядипломної освіти.

УДК 784.4(073)

**Програма навчальної дисципліни
«Вокальний ансамбль»**

I. Опис навчальної дисципліни

Предмет: виконання гуртових форм народнопісенної творчості різних регіонів України.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 31	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Обов'язкова
	Спеціальність 025 Музичне мистецтво	
Загальна кількість годин – 930	Освітньо-професійна програма Народний спів	Рік підготовки:
		1, 2, 3 - й
		Семестр
		1 – 6 - й
Загальна кількість годин — аудиторних – 1к. 2год., 2к. 4 год., 3к. 3 год. самостійної роботи здобувача – 1к. 4год., 2к. 8год., 3к. 6 год.	перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Лекції
		-
		Практичні
		310 год. 1 к. – 80 год, 2 к. – 130 год., 3 к. – 100 год.
		Лабораторні
		-
		Самостійна робота
		620 год. 1 к.– 160 год, 2 к. – 260 год., 3 к. – 200 год.
		Індивідуальні завдання: -
		Вид контролю: залік 2, 4, 5, 6 сем.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:
для денної форми навчання – 310/620 (0,5)

II. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета вивчення дисципліни – комплексне формування особистості виконавця народних пісень, який знає специфіку регіональних співочих манер і виконавських стилів, а також основи режисури народної пісні. Підготовка здобувачів до майбутньої діяльності в якості учасника вокального ансамблю та набуття ними певних **компетенцій**. При проведенні практичних занять та під час самостійної роботи студентів кваліфікаційного рівня «бакалавр» відбувається засвоєння ними специфіки народного виконання, зокрема вироблення якостей інтонаційної впевненості та самостійності. Певна увага приділяється засвоєнню та опануванню різними регіональними співочими стилями.

2.2. Важливим завданням практикуму “Вокальний ансамбль” є виховання національної свідомості на підставі формування етномузичної орієнтації та професійної компетентності співака–учасника та керівника вокального колективу, тобто виховання здатності вільно орієнтуватися у світі національної вокальної музики, добре розуміти специфічну мову фольклору і користуватися нею як семантичним “кодом” до сучасної культури.

Завдання вивчення дисципліни.

- підготувати майбутнього фахівця до професійної виконавської діяльності в якості учасника вокального колективу;
- прищепити необхідні навички ансамблевого виконавства;
- вдосконалити вокально-ансамблеву техніку;
- виховати інтонаційно-ладовий та вокальний слух;
- ознайомити зі стилями і манерою народного співу різних регіонів України;
- опанувати різні регіональні манери співу,
- засвоїти специфіку українських мовних діалектів;
- розвинути художнє мислення, висвітити комплекс виражальних засобів інтерпретації творів;
- засвоїти кращі зразки народнопісенної спадщини України.

2.3 Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач під час вивчення даної дисципліни: здатність відтворювати на сцені художні інтерпретації різножанрових вокальних творів через вдале поєднання елементів сценічного руху та співочого виконання в притаманній до народнопісенної (автентичної, народно-академічної) манери в умовах концертного, конкурсного виступу, участі в фольклорному дійстві; донесення до глядача авторського

здуму; засвоєння та запровадження у власну виконавську практику сучасних тенденцій сценічного втілення зразків народнопісенної традиційної культури; опанування основних принципів самостійної роботи над вокальним (фольклорним та народно-академічним) репертуаром; базової термінології царини вокального мистецтва.

Програмними результатами навчання з дисципліни «Вокальний ансамбль» згідно з вимогами освітньо-професійної програми, здобувачі повинні:

знати: а) історію виникнення даної дисципліни; б) структуру та жанрові ознаки творів, в) засвоїти специфіку сценічного руху, що притаманні обраному жанру, г) специфіку манери виконання традиційних, авторських, ансамблевих творів та традиційних пісенних зразків української культури.

вміти: а) користуватися вокальною технікою сольмізації та народного виконання; б) працювати в умовах ансамблевої звукової узгодженості; в) вчасно реагувати на зміни в характері музичного образу обраних творів, темпі, регістрах, тривалостях; г) швидко приводити свій психологічний стан до відповідного емоційного настрою виконання твору.

мати навички: а) координації голосу та руху; в) поєднання мішаного звуковедення: legato, non legato, staccato з відповідними ритмічними комплексами; д) фразування і постійного дотримання ритмічних вказівок; е) чітко реагувати на зміни виконавських прийомів у творах з елементами поліритмії, рівномірною та перемінною пульсацією, зі зміною швидкості руху; ж) координувати внутрішні емоційні прояви з зовнішньою виразністю в міміці; з) поєднання набутих ритмічно-пластичних навичок на матеріалі традиційних побутових танців.

Метою курсу є виховання професійного фахівця - знавця, збирача, дослідника та виконавця народної пісні з певним переліком необхідних **компетенцій**.

III. Компетентності та результати навчання

Загальні та спеціальні компетентності, які формує дисципліна відповідно до освітньо-професійної програми народний спів.

<p>Загальні компетентності</p>	<p>ЗК 1 Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 2 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 4 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК 3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу</p> <p>ЗК 6 Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК 7 Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК 8 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 9 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 11 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК 12 Здатність працювати автономно.</p> <p>ЗК 13 Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.</p> <p>ЗК 15 Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК 19 Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів</p>
<p>Спеціальні компетентності</p>	<p>СК 1 Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.</p> <p>СК 2 Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності.</p> <p>СК 6 Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.</p> <p>СК 9 Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.</p> <p>СК 11 Здатність оперувати професійною термінологією.</p> <p>СК 12 Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.</p> <p>СК 13 Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.</p> <p>СК 14 Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.</p>

	<p>СК 17 Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.</p>
--	---

Програмні результати навчання (відповідно до освітньо-професійної програми).

<p>Програмні результати навчання</p>	<p>РН 1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.</p> <p>РН 2. Володіти методами та навичками оркестрової та ансамблевого гри (ансамблевого / хорового співу), репетиційної роботи та концертних виступів.</p> <p>РН 3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.</p> <p>РН 4. Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.</p> <p>РН 5. Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.</p> <p>РН 8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.</p> <p>РН 10. Володіти базовими знаннями, практичними навичками організаційної та творчої роботи з ансамблевим колективом.</p> <p>РН 11. Застосувати теоретичні знання та навички в лекторській практичній діяльності.</p> <p>РН 12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.</p> <p>РН 17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.</p>
--------------------------------------	---

Очікувані результати навчання

- демонструвати достатньо високий рівень виконавської вокальної майстерності народного напрямку;
- створювати та реалізовувати власні художні концепції у сольній та ансамблевій виконавській діяльності;
- усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва та надбання національної музичної культури усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва та надбання національної музичної культури ;
- усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва;
- використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності з мистецької реконструкції у сфері народнопісенного виконавства;
- володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності;
- розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу народної пісні та її мистецького втілення в композиторській творчості;
- оперувати професійною термінологією;
- використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків;
- застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, етномузикознавчої діяльності;
- працювати в умовах ансамблевої звукової узгодженості;
- вчасно реагувати на зміни в характері музичного образу обраних творів, темпі, регістрах, тривалостей;
- швидко приводити свій психологічний стан до відповідного емоційного настрою виконання твору.
- користуватися вокальною технікою сольмізації та народного виконання.

Основний засіб діагностики успішності навчання — залік

Оцінювання знань та виконавських навичок здобувачів з навчальної дисципліни «Вокальний ансамбль» здійснюється з урахуванням таких критеріїв:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			для заліку

90 – 100	A	здобувач продемонстрував сформовану манеру співу на ґрунті природних здібностей та особливостей регіонального співочого стилю свого краю. Яскраво виявив володіння необхідними вокально-технічними вміннями, логічне фразування, яскраво виражені жанрово-функціональні особливості, колорит регіональної манери співу, чистоту та виразність інтонації, відповідну сценічну поведінку та артистизм.	зараховано
82-89	B	здобувач допустив деякі неточності вокально-технічного або інтонаційно-виразного характеру. Продемонстровано володіння необхідними вокально-технічними вміннями та навичками гуртового традиційного співу, логічне фразування, яскраво виражені жанрово-функціональні особливості, колорит регіональної манери співу, чистоту та виразність інтонації, відповідну сценічну поведінку та артистизм.	
74-81	C	здобувач при виконанні програми виявив недостатність внутрішнього контролю за емоційно-психічним станом та концертної витримки. Продемонстрував професійно грамотне виконання пісенного матеріалу, виявив помітний розвиток у формуванні правильного «опертого» звучання, єдиного резонування, кантилен, вірного фразування, органічної артикуляції, природної вимови, відповідної сценічної поведінки.	
64-73	D	виставляється за наявність у виконанні здобувача освіти декількох суттєвих неточностей стосовно логіки фразування, використання специфічних вокальних прийомів локальних співочих манер. Професійно грамотне виконання пісень, без помилок, виявляється недостатнє володіння вокальною технікою.	

60-63	E	виставляється, якщо під час виконання допущено ряд суттєвих помилок, коли здобувач не розкриває художньо-образний зміст творів. При виконанні програми допущені помилки, порушена логіка фразування і побудова композиції виконавської версії. При виконанні виявляє недостатнє володіння голосом та вокально-технічними навиками.	
35-59	FX	вказує на те, що здобувач не оволодів вокально-технічними навиками традиційного гуртового співу, не демонструє всебічне знання пісенного матеріалу, який винесено на залік.	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	вказує на те, що здобувач зовсім не оволодів вокально-технічними навиками традиційного гуртового співу, не демонструє всебічне знання пісенного матеріалу, який винесено на залік	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Рівень досягнення запланованих результатів навчання з дисципліни «Вокальний ансамбль» перевірятиметься за допомогою таких форм контролю:

- залік (у формі академічних концертів);
- перевірка практичних вокально-виконавських завдань (у формі публічних виступів, контрольних занять);
- перевірка завдань самостійної роботи;
- вокальні виступи на творчих заходах, конкурсах та фестивалях;
- інші види індивідуальних завдань.

Передбачено періодичні (рубіжні) етапи контролю рівня опанування навчальної програми дисципліни у формі перевірки практичних вокально-виконавських завдань: публічний виступ; контрольні уроки, поточна перевірка знання здобувачами вищої освіти музично-поетичного тексту творів та вміння його вірно і виразно відтворювати, перевірка якості виконання завдань самостійної роботи та вокальні виступи на творчих заходах.

Можлива кількість балів, набраних до підсумкової форми контролю (до 60 балів), пов'язана із творчо-виконавською специфікою навчальної дисципліни «Вокальний ансамбль» передбачає обов'язкове сценічне виконання програми під час заліку.

IV. Зміст і структура дисципліни

Структура навчальної дисципліни складається з 12-ти розділів, які охоплюють 20 тем, пов'язаних між собою змістовими складовими:

1 курс

РОЗДІЛ 1.

Тема 1. Знайомство з практикою гуртового співу, як традиційної та найефективнішої школи виховання співака народного напрямку.

Тема 2. Специфіка народнопісенної традиції Слобожанщини.

РОЗДІЛ 2.

Тема 3. Робота над відтворенням особливостей виконання колядок і щедрівок.

Тема 4. Склад співочих гуртів. Усвідомлення та практичне засвоєння типів співочого дихання. Визначення та фіксація відчуття опори звука.

РОЗДІЛ 3.

Тема 5. Визначення та практичне засвоєння особливостей виконання веснянок.

РОЗДІЛ 4.

Тема 6. Регістри голосу. Режими роботи гортані.

Тема 7. Знайомство з різновидами вокально-тембрової традиції України.

2 курс

РОЗДІЛ 5.

Тема 8. Артикуляційний апарат, відпрацювання вправ на дикцію.

Тема 9. Основні форми багатоголосся (методика та принципи). Функції співаків у гуртовому виконанні.

РОЗДІЛ 6.

Тема 10. Робота над відтворенням особливостей виконання традиційних колядок та щедрівок.

РОЗДІЛ 7.

Тема 11. Знайомство з регіональною манерою гуртового співу Харківщини.

Тема 12. Специфічні прийоми традиційного народного виспівування Слобожанщини.

РОЗДІЛ 8.

Тема 13. Особливості виконання жартівливих та танцювальних пісень.

Тема 14. Особливості виконання козацьких і чумацьких пісень.

3 курс

РОЗДІЛ 9.

Тема 15. Особливості виконання ліричних пісень.

РОЗДІЛ 10.

Тема 16. Умови виконання зразків пісенної традиції (обряд, поза обрядом).

Тема 17. Робота над відтворенням особливостей виконання традиційних колядок та щедрівок.

РОЗДІЛ 11.

Тема 18. Символіка народних пісень, особливості народної поезики.

РОЗДІЛ 12.

Тема 19. Характерні особливості регіональної манери співу Полтавщини.

Тема 20. Відпрацювання навиків напівприкритого медіумного звучання, змішаного звукоутворення.

V. Тематичний план курсу**1 курс**

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1.						
Тема 1. Знайомство з практикою гуртового співу, як традиційної та найефективнішої школи виховання співака народного напрямку.	30	-	10	-	-	20
Тема 2. Специфіка народнопісенної традиції Слобожанщини.	30	-	10			20
Разом за розділом 1	60	-	20	-	-	40
Розділ 2.						
Тема 3. Знайомство та робота над відтворенням особливостей виконання колядок і щедрівок.	30	-	10	-	-	20
Тема 4. Склад співочих гуртів. Усвідомлення та практичне засвоєння типів співочого дихання. Визначення та фіксація відчуття опори звука.	30		10	-	-	20

Разом за розділом 2	60	-	20	-	-	40
Розділ 3.						
Тема 5. Визначення та практичне засвоєння особливостей виконання веснянок.	50	-	20	-	-	30
Разом за розділом 3	50		20	-	-	30
Розділ 4.						
Тема 6. Регістри голосу. Режими роботи гортані.	40		10	-	-	30
Тема 7. Знайомство з різновидами вокально-тембрової традиції України.	30		10	-	-	20
Разом за розділом 4	70	-	20	-	-	50
Усього годин	240	-	80	-	-	160

2 курс

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 5.						
Тема 8. Артикуляційний апарат, відпрацювання вправ на дикцію.	60	-	20	-	-	40
Тема 9. Основні форми багатоголосся (методика та принципи). Функції співаків у гуртовому виконанні.	60	-	20	-	-	40
Разом за розділом 5	120	-	40	-	-	80
Розділ 6.						
Тема 10. Робота над відтворенням особливостей виконання традиційних колядок та щедрівок.	60	-	20	-	-	40
Разом за розділом 6	60	-	20	-	-	40
Розділ 7.						
Тема 11. Знайомство з регіональною манерою гуртового співу Харківщини.	55	-	20	-	-	35

Тема 12. Специфічні прийоми традиційного народного виспівування Слобожанщини.	55	-	20	-	-	35
Разом за розділом 7	110	-	40	-	-	70
Розділ 8.						
Тема 13. Особливості виконання жартівливих та танцювальних пісень.	55	-	20	-	-	35
Тема 14. Особливості виконання козацьких і чумацьких пісень.	45	-	10	-	-	35
Разом за розділом 8	110	-	30	-	-	70
Усього годин	390	-	130	-	-	260

3 курс

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усьог	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 9.						
Тема 15. Особливості виконання ліричних пісень.	45	-	15	-	-	30
Разом за розділом 9	45	-	15	-	-	30
Розділ 10.						
Тема 16. Умови виконання зразків пісенної традиції (обряд, поза обрядом).	50	-	15	-	-	35
Тема 17. Робота над відтворенням особливостей виконання традиційних колядок та щедрівок.	55	-	20	-	-	35
Разом за розділом 10	105	-	35	-	-	70
Розділ 11.						
Тема 18. Символіка народних пісень, особливості народної поезики.	40	-	10	-	-	30
Разом за розділом 11	40	-	10	-	-	30
Розділ 12.						
Тема 19. Характерні особливості регіональної манери співу Полтавщини.	55	-	20	-	-	35
Тема	55	-	20	-	-	35

20. Відпрацювання навиків напівприкритого медіумного звучання, змішаного звукоутворення						
Разом за розділом 12	110	-	40	-	-	70
Усього годин	300	-	100	-	-	200
Усього годин	930	-	310	-	-	620

Практична робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Знайомство з практикою гуртового співу, як традиційної та найефективнішої школи виховання співака народного напрямку	10
2	Специфіка народнопісенної традиції Слобожанщини.	10
3	Знайомство та робота над відтворенням особливостей виконання колядок і щедрівок.	10
4	Склад співочих гуртів. Усвідомлення та практичне засвоєння типів співочого дихання. Визначення та фіксація відчуття опори звука.	10
5	Визначення та практичне засвоєння особливостей виконання веснянок.	20
6	Регістри голосу. Режими роботи гортані.	10
7	Знайомство з різновидами вокально-тембрової традиції України.	10
8	Артикуляційний апарат, відпрацювання вправ на дикцію.	20
9	Основні форми багатоголосся (методика та принципи). Функції співаків у гуртовому виконанні.	20
10	Робота над відтворенням особливостей виконання традиційних колядок та щедрівок.	20
11	Знайомство з регіональною манерою гуртового співу Харківщини.	20
12	Специфічні прийоми традиційного народного виспівування Слобожанщини	20
13	Особливості виконання жартівливих та танцювальних пісень.	20
14	Особливості виконання козацьких і чумацьких пісень.	10
15	Особливості виконання ліричних пісень.	15
16	Умови виконання зразків пісенної традиції (обряд, поза обрядом).	15
17	Робота над відтворенням особливостей виконання традиційних колядок та щедрівок	20
18	Символіка народних пісень, особливості народної поетики.	10
19	Характерні особливості регіональної манери співу Полтавщини.	20
20	Відпрацювання навиків напівприкритого медіумного звучання, змішаного звукоутворення	20
	Разом	310

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Знайомство з практикою гуртового співу, як традиційної та найефективнішої школи виховання співака народного напрямку.	20
2	Специфіка народнопісенної традиції Слобожанщини.	20
3	Знайомство та робота над відтворенням особливостей виконання колядок і щедрівок.	20
4	Склад співочих гуртів. Усвідомлення та практичне засвоєння типів співочого дихання. Визначення та фіксація відчуття опори звука.	20
5	Визначення та практичне засвоєння особливостей виконання веснянок.	30
6	Регістри голосу. Режими роботи гортані.	30
7	Знайомство з різновидами вокально-тембрової традиції України.	20
8	Артикуляційний апарат, відпрацювання вправ на дикцію.	40
9	Основні форми багатоголосся (методика та принципи). Функції співаків у гуртовому виконанні.	40
10	Робота над відтворенням особливостей виконання традиційних колядок та щедрівок.	40
11	Знайомство з регіональною манерою гуртового співу Харківщини.	35
12	Специфічні прийоми традиційного народного виспівування Слобожанщини.	35
13	Особливості виконання жартівливих та танцювальних пісень.	35
14	Особливості виконання козацьких і чумацьких пісень.	35
15	Особливості виконання ліричних пісень.	30
16	Умови виконання зразків пісенної традиції (обряд, поза обрядом).	35
17	Робота над відтворенням особливостей виконання традиційних колядок та щедрівок.	35
18	Символіка народних пісень, особливості народної поетики.	30
19	Характерні особливості регіональної манери співу Полтавщини.	35
20	Відпрацювання навиків напівприкритого медіумного звучання, змішаного звукоутворення.	35
	Разом	620

VI. Методичні рекомендації до практичної роботи

1 курс

Тема 1. Знайомство з практикою гуртового співу, як традиційної та найефективнішої школи виховання співака народного напрямку. (10 год.)

Мета: Ознайомлення з практикою гуртового співу як традиційною формою музичного навчання, що є найефективнішою школою виховання співака народного напрямку.

Розкрити значення колективного співу у формуванні вокальних навичок, гармонійного слуху, почуття ритму та дихання, а також збереженні автентичної манери виконання.

Література: 1, 7, 9, 10, 11, 14, 15. *Дискографія:* 1-7.

Тема 2. Специфіка народнопісенної традиції Слобожанщини. (10 год.)

Мета: Визначити особливості, музичну структуру, стильові риси та жанрову різноманітність народнопісенної традиції Слобожанщини.

Література: 13. *Дискографія:* 7, 17, 18. *Інформ. ресурси (ПЕБ):*

Тема 3. Знайомство та робота над відтворенням особливостей виконання колядок і щедрівок. (10 год.)

Мета: Ознайомлення з традиціями виконання колядок і щедрівок, розвиток вокальних та гуртових навичок через їхнє відтворення, а також збереження автентичних манер народного співу.

Література: 5, 7, 10, 13. *Дискографія:* 1–3, 5–9, 14–16, 18, 19.

Тема 4. Склад співочих гуртів. Усвідомлення та практичне засвоєння типів співочого дихання. Визначення та фіксація відчуття опори звука. (10 год.)

Мета: Ознайомити здобувачів із принципами формування співочих гуртів, розкрити значення правильного дихання у народній манері виконання та сприяти усвідомленню й закріпленню опори звука для природного і впевненого вокального звучання.

Література: 1–5, 10, 15. *Дискографія:* 1–3, 5–9, 14–16, 18, 19.

Тема 5. Визначення та практичне засвоєння особливостей виконання веснянок. (20 год.)

Мета: Ознайомлення з жанром веснянок як невід'ємною частиною традиційної народнопісенної культури, засвоєння їхніх особливостей виконання, розкриття їхнього значення в культурній спадщині та відпрацювання навичок автентичного гуртового співу.

Література: 1–5, 10, 15. *Дискографія:* 1–4, 6–10, 12–14, 18, 19.

Тема 6. Регістри голосу. Режими роботи гортані. (10 год.)

Мета: Ознайомити здобувачів із поняттям голосових регістрів, їх фізіологічними особливостями та механізмами утворення звуку. Навчити розпізнавати та

використовувати різні режими роботи гортані для розвитку вокальної техніки, зокрема у народній манері виконання.

Література: 4, 11, 15. *Дискографія:* 6 – 7.

Тема 7. Знайомство з різновидами вокально-тембрової традиції України. (10 год.)

Мета: Ознайомити здобувачів із багатогранністю вокально-тембрової традиції України, виявити особливості звучання різних регіональних стилів, сформувати розуміння автентичної манери співу.

Література: 4, 7 – 10, 13, 15. *Дискографія:* 1– 14.

2 курс

Тема 8. Артикуляційний апарат, відпрацювання вправ на дикцію. (20 год.)

Мета: Розвиток правильного та чіткого мовлення через тренування артикуляційного апарату, покращення дикції, розбір технік вимови для досягнення виразного та природного звучання голосу в народному співі.

Література: 4, 7 – 10, 13, 15. *Дискографія:* 1– 14.

Тема 9. Основні форми багатоголосся (методика та принципи). Функції співаків у гуртовому виконанні. (20 год.)

Мета: Ознайомити з основними формами народного багатоголосся, методикою їх освоєння та принципами гуртового виконання. Визначити функції співаків у ансамблі, що сприяє розвитку вокальних навичок, слуху та автентичної манери виконання.

Література: 4, 7 – 10, 11, 13, 15 *Дискографія:* 1– 14.

Тема 10. Робота над відтворенням особливостей виконання традиційних колядок та щедрівок (20 год.)

Мета: Формування навичок автентичного виконання традиційних колядок і щедрівок шляхом вивчення їхніх музичних, стилістичних та жанрових особливостей. Оволодіння характерними манерами народного співу та розуміння семантики обрядових пісень для якісного відтворення їхньої самобутності.

Література: 5, 7, 10, 13. *Дискографія:* 1– 3, 5 – 9, 14 – 16, 18, 19.

Тема 11. Знайомство з регіональною манерою гуртового співу Харківщини. (20 год.)

Мета: Ознайомлення з характерними особливостями гуртового співу Харківщини, вивчення традиційних вокальних технік, стилістичних прийомів та особливостей

багатоголосся, що притаманні цьому регіону. Формування навичок автентичного виконання народних пісень Харківщини та усвідомлення їхнього культурного значення.

Література: 13. *Дискографія:* 1, 7 – 17, 18.

Тема 12. Специфічні прийоми традиційного народного виспівування Слобожанщини (20 год.)

Мета: удосконалення техніки співу через опанування традиційних прийомів, що сприяють збагаченню виконавського репертуару та підвищенню майстерності.

Література: 13. *Дискографія:* 1, 7 – 17, 18.

Тема 13. Особливості виконання жартівливих та танцювальних пісень (20 год.)

Мета: Ознайомити з характерними рисами виконання жартівливих і танцювальних народних пісень, розвинути навички їхнього виразного виконання та розкрити їхню роль у народній культурі.

Література: 7, 10, 13, 15. *Дискографія:* 4, 6, 7, 18 – 20 .

Тема 14. Особливості виконання козацьких та чумацьких пісень (10 год.)

Мета: Ознайомити з характерними рисами козацьких та чумацьких пісень, навчити особливостям їхнього виконання та розкрити їх роль у культурній спадщині українського народу.

Література: 7, 10, 15. *Дискографія:* 3, 6, 7, 9, 15, 17.

3 курс

Тема 15. Особливості виконання ліричних пісень. (15 год.)

Мета: Ознайомити з характерними особливостями виконання ліричних народних пісень, розкрити їхню жанрову специфіку, стилістичні та виконавські особливості, навчити правильної інтерпретації та передачі емоційного змісту через вокальну манеру.

Література: 3, 5, 7, 10, 15. *Дискографія:* 2, 6, 7, 17 – 21.

Тема 16. Умови виконання зразків пісенної традиції (обряд, поза обрядом). (15 год.)

Мета: Ознайомлення з виконанням традиційних народних пісень у різних контекстах – обрядовому та позаобрядовому. Вивчення особливостей їх виконання, значення для спільноти та збереження автентичної манери співу.

Література: 2, 3, 5, 6, 7, 10, 12, 15. *Дискографія:* 2, 6, 7, 17–21.

Тема 17. Робота над відтворенням особливостей виконання традиційних колядок та щедрівок. (20 год.)

Мета: Ознайомлення та практичне опанування особливостей виконання традиційних колядок і щедрівок, відтворення їхньої автентичної манери, вокальної стилістики та виконання в гуртовій співочій традиції.

Література: 5, 7, 10, 13. *Дискографія* 1–3, 5–9, 14–16, 18, 19.

Тема 18. Символіка народних пісень, особливості народної поезики. (10 год.)

Мета: Розкрити глибинний зміст народної поезики, її зв'язок із світоглядом, традиціями та культурою українського народу. Сприяти формуванню цілісного сприйняття народнопісенної традиції та розвитку емоційно-образного мислення.

Література: 3, 5, 15. *Дискографія* 20–21.

Тема 19. Характерні особливості регіональної манери співу Полтавщини. (20 год.)

Мета: Ознайомлення з характерними особливостями регіональної манери співу Полтавщини, вивчення її вокальних та стильових особливостей, з метою збереження та відтворення автентичної традиції.

Література: 7–10, 15. *Дискографія:* 6, 15, 17.

Тема 20. Відпрацювання навиків напівприкритого медіумного звучання, змішаного звукоутворення. (20 год.)

Мета: Розвиток вокальних навичок, спрямованих на формування напівприкритого медіумного звучання та змішаного звукоутворення для досягнення м'якого, об'ємного і резонаторного тембру, що забезпечує гнучкість, виразність та стійкість голосу.

Література: 1, 4, 7, 11, 15. *Дискографія* 18, 20, 21.

VII. Методичні рекомендації до самостійної роботи

1 курс

Розділ 1.

Тема 1. Знайомство з практикою гуртового співу, як традиційної та найефективнішої школи виховання співака народного напрямку. (20 год.)

Мета: Ознайомити з практикою гуртового співу як традиційною формою музичного навчання, що є найефективнішою школою виховання співака народного напрямку. Розкрити значення колективного співу у формуванні вокальних навичок, гармонійного

слуху, почуття ритму та дихання, а також збереженні автентичної манери виконання

Завдання:

1. Виявити особливості народного багатоголосся та його роль у навчанні.
2. Ознайомитися з методами навчання через безпосереднє наслідування та співочий досвід у колективі. Підкреслити значення живої традиції у збереженні національної культурної спадщини

Література: 1, 7, 9, 10, 11, 14, 15. *Дискографія:* 1-7. *Інформ. ресурси:* 2, 4, 5, 6. *ПЕБ:* 1-4.

Тема 2. Специфіка народнопісенної традиції Слобожанщини.. (20 год.)

Мета: Визначити особливості, музичну структуру, стильові риси та жанрову різноманітність народнопісенної традиції Слобожанщини

Завдання:

1. Практично ознайомитися з виконавськими традиціями автентичного виконання слобожанських пісень у гуртовому та сольному варіантах.
2. Популяризувати народнопісенні традиції Слобожанщини – важливість відродження та передачі культурної спадщини.

Література: 13 *Дискографія:* 7, 17, 18. *Інформ. ресурси:* 1, 3. *ПЕБ:* 1-4.

Розділ 2.

Тема 3. Знайомство та робота над відтворенням особливостей виконання колядок і щедрівок. (20 год.)

Мета: Ознайомлення з традиціями виконання колядок і щедрівок, розвиток вокальних та гуртових навичок через їхнє відтворення, а також збереження автентичних манер народного співу.

Завдання:

1. Ознайомлення та аналіз ролі колядок та щедрівок в народній обрядовості та святкуваннях.
2. Практичне відтворення обрядових пісень зимового календаря у відповідному стилі. Розвиток вокальних навичок (тембральне звучання, робота над правильним диханням та артикуляцією. Опрацювання діалектних особливостей текстів.

Література: 5, 7, 10, 13. *Дискографія:* 1–3, 5–9, 14–16, 18, 19. *Інформ. ресурси:* 1, 2, 3, 7. *ПЕБ:* 1-4.

Тема 4. Склад співочих гуртів. Усвідомлення та практичне засвоєння типів співочого дихання. Визначення та фіксація відчуття опори звуку. (20 год.)

Мета: Ознайомити здобувачів із принципами формування співочих гуртів, розкрити значення правильного дихання у народній манері виконання та сприяти усвідомленню й закріпленню опори звуку для природного і впевненого вокального звучання.

Завдання:

1. Ознайомлення з традиційною структурою народних гуртів (жіночі, чоловічі, мішані склади). Формувати навички гуртового співу та взаємодії між учасниками.
2. Усвідомлення та практичне засвоєння типів співочого дихання. Розвинути навички впевненого вокального звукоутворення у гуртовому співі.

Література: 1–5, 10, 15. **Дискографія:** 1-3, 5-9, 14-16, 18, 19. **Інформ. ресурси:** 1. ПЕБ: 1-4.

Розділ 3.

Тема 5. Визначення та практичне засвоєння особливостей виконання веснянок. (30 год.)

Мета: Ознайомлення з жанром веснянок як невід'ємною частиною традиційної народнопісенної культури, засвоєння їхніх особливостей виконання, розкриття їхнього значення в культурній спадщині та відпрацювання навичок автентичного гуртового співу.

Завдання:

1. Проаналізувати основні особливості текстів і мелодій веснянок. Визначення регіональних відмінностей у виконанні.
2. Практичне засвоєння особливостей виконання пісень весняного циклу:
  - Опрацювання традиційної манери виконання (відкритий звук, грудне резонування, природна артикуляція).
  - Відпрацювання основних ритмічних і ладових особливостей веснянок.
  - Виконання веснянок у гурті для розвитку гармонійного слуху та гуртового співу.

Література: 1–5, 10, 15. **Дискографія:** 1–4, 6–10, 12–14, 18, 19. **Інформ. ресурси:** 1, 3, 6, 7. ПЕБ: 1-4.

Розділ 4.

Тема 6. Регістри голосу. Режими роботи гортані. (30 год.)

Мета: Ознайомити здобувачів із поняттям голосових реєстрів, їх фізіологічними особливостями та механізмами утворення звуку. Навчити розпізнавати та використовувати різні режими роботи гортані для розвитку вокальної техніки, зокрема у народній манері виконання.

Завдання:

1. Ознайомитися та опанувати основні види голосових реєстрів (грудний, змішаний, головний, фальцет) та їх вплив на звучання голосу.
2. Практичне застосування:
  - Виконувати вправи для розвитку кожного реєстру голосу.
  - Опановувати плавні переходи між реєстрами (механізм «міксування» голосу).
  - Використовувати різні режими роботи гортані для досягнення різних вокальних ефектів

Література: 4, 11, 15. **Дискографія:** 6 – 7. **Інформ. ресурси:** – ПЕБ: 1-4.

Тема 7. Знайомство з різновидами вокально-тембрової традиції України. (20 год.)

Мета: Ознайомитися із багатогранністю вокально-тембрової традиції України, виявити особливості звучання різних регіональних стилів, сформуванню розуміння автентичної манери співу.

Завдання:

1. Вивчення характерних рис співу різних етнографічних регіонів України (Полісся, Поділля, Гуцульщина, Буковина, Слобожанщини тощо). Аналіз основних тембрових відмінностей у народному виконанні.
2. Практичне засвоєння основних прийомів народного співу. Робота з вокальним забарвленням, наслідування характерної манери співу.

Література: 4, 7 – 10, 13, 15. **Дискографія:** 1– 14. **Інформ. ресурси:** 1, 3, 4, 5. ПЕБ: 1-4.

2 курс

Розділ 5.

Тема 8. Артикуляційний апарат, відпрацювання вправ на дикцію. (40 год.)

Мета: Розвиток правильного та чіткого мовлення через тренування артикуляційного апарату, покращення дикції, розбір технік вимови для досягнення виразного та природного звучання голосу в народному співі.

Завдання:

1. Вивчення основних органів, що беруть участь у творенні звуків (губи, язик,

щелепа, м'яке піднебіння, голосові зв'язки). Аналіз їхньої ролі у формуванні чіткої дикції.

2. Виконання вправ на артикуляційну гнучкість (робота з голосними та приголосними звуками). Вправи на контроль дихання для чіткої та виразної подачі звуку.
3. Практичне засвоєння співочих та мовленнєвих вправ, що поєднують артикуляцію та дихання.

Література: 4, 7 – 10, 13, 15. **Дискографія:** 1– 14. **Інформ. ресурси:** – . **ПЕБ:** 1-4.

Тема 9. Основні форми багатоголосся (методика та принципи). Функції співаків у гуртовому виконанні. (40 год.)

Мета: Ознайомити з основними формами народного багатоголосся, методикою їх освоєння та принципами гуртового виконання. Визначити функції співаків у ансамблі, що сприяє розвитку вокальних навичок, слуху та автентичної манери виконання.

Завдання:

1. Вивчити основні форми багатоголосся: (гетерофонія, бурдонне багатоголосся, Підголоскова поліфонія, контрапунктове багатоголосся). Ознайомитися з методикою навчання багатоголосого співу: метод слухового наслідування, поступове введення голосів у гуртове виконання, вправи на узгодження голосів та гармонійне злиття тембрів.
2. Розвивати вокально-слухові навички:
  - Вправи на чистоту інтонування.
  - Узгодження тембру в ансамблі.
  - Робота з диханням та витривалістю голосу.
3. Формувати розуміння принципів ансамблевого співу:
  - Взаємодія всередині гурту.
  - Баланс голосів у звучанні.
  - Відчуття єдності в співочому процесі.

Література: 4, 7 – 10, 11, 13, 15 **Дискографія:** 1– 14. **Інформ. ресурси:** 1, 3, 5, 6. **ПЕБ:** 1-4.

Розділ 6.

Тема 10. Робота над відтворенням особливостей виконання традиційних колядок та щедрівок (40 год.)

Мета: Формування навичок автентичного виконання традиційних колядок і щедрівок

шляхом вивчення їхніх музичних, стилістичних та жанрових особливостей. Оволодіння характерними манерами народного співу та розуміння семантики обрядових пісень для якісного відтворення їхньої самотності.

Завдання:

1. Вивчити регіональні особливості виконання традиційних колядок та щедрівок.
2. Практичне опанування традиційної манери співу:
  - Робота над правильним звукоутворенням та артикуляцією, притаманною народному співу.
  - Вивчення основних принципів багатоголосного виконання.
  - Робота в гурті над злиттям голосів і гармонією.
  - Відпрацювання ритмічної точності та динаміки виконання.
3. Розвиток сценічної виразності
  - Освоєння традиційних способів подачі матеріалу (спів у русі, імпровізація).
  - Взаємодія з аудиторією, збереження традиції в сценічному виконанні.

Література: 5, 7, 10, 13. *Дискографія:* 1– 3, 5 – 9, 14 – 16, 18, 19. *Інформ. ресурси:* : 1, 2, 3, 7. *ПЕБ:* 1-4.

Розділ 7.

Тема 11. Знайомство з регіональною манерою гуртового співу Харківщини. (35 год.)

Мета: Ознайомлення з характерними особливостями гуртового співу Харківщини, вивчення традиційних вокальних технік, стилістичних прийомів та особливостей багатоголосся, що притаманні цьому регіону. Формування навичок автентичного виконання народних пісень Харківщини та усвідомлення їхнього культурного значення.

Завдання:

1. Ознайомитися з архівними записами та фольклорними експедиціями
  - Проаналізувати особливості регіонального багатоголосся:
    - Визначити характерні типи багатоголосся (підголоскова поліфонія, унісонно-гетерофонне звучання тощо).
    - Дослідити манеру звукоутворення, темброві особливості та динамічні нюанси виконання.
2. Опанувати автентичну манеру співу
  - Засвоїти особливості вимови, дикції та артикуляції, властиві народному співу Харківщини.

- Виконати традиційні пісні в їхній автентичній формі.
3. Формувати навички ансамблевого виконання
- Навчитися співати в гурті, дотримуючись традиційного розподілу голосів.
  - Відчутти спільне дихання та ритмічну організацію виконання

Література: 13. Дискографія: 1, 7 – 17, 18. Інформ. ресурси: 1. ПЕБ: 1-4.

Тема 12. Специфічні прийоми традиційного народного виспівування Слобожанщини (35 год.)

Мета: удосконалення техніки співу через опанування традиційних прийомів, що сприяють збагаченню виконавського репертуару та підвищенню майстерності.

Завдання:

1. Опанувати характерні особливості традиційного народного співу Слобожанщини:
  - Регіональні стилістичні відмінності.
  - Використання діалектних особливостей у текстах пісень.
2. Вивчити специфічні вокальні прийоми. Розглянути традиційне багатоголосся
3. Закріпити навички виконання через практику
  - Відтворення автентичного звучання.

Література: 13. Дискографія: 1, 7 – 17, 18. Інформ. ресурси: 1, 3. ПЕБ: 1-4.

Тема 13. Особливості виконання жартівливих та танцювальних пісень (35 год.)

Мета: Ознайомити з характерними рисами виконання жартівливих і танцювальних народних пісень, розвинути навички їхнього виразного виконання та розкрити їхню роль у народній культурі.

Завдання:

1. Проаналізувати вокально-музичні характеристики жартівливих та танцювальних пісень (ритмічні та мелодійні особливості). Ознайомитися з прийомами виконання (акцентуація, артикуляція, динаміка).
2. Практичне застосування виконання жартівливих та танцювальних пісень у гуртовому та сольному форматах. Ітерпретація пісень у відповідності до регіональної традиції.

Література: 7, 10, 13, 15. Дискографія: 4, 6, 7, 18 – 20 . Інформ. ресурси: 1, 2, 4, 5. ПЕБ: 1-4.

Тема 14. Особливості виконання козацьких та чумацьких пісень (35 год.)

Мета: Ознайомити з характерними рисами козацьких та чумацьких пісень, навчити особливостям їхнього виконання та розкрити їх роль у культурній спадщині українського народу.

Завдання:

1. Проаналізувати жанрові особливості
  - Визначити основні теми та мотиви цих пісень (героїка, мандрівництво, туга, патріотизм).
  - Ознайомитися з текстовими та мелодичними особливостями.
2. Вивчити вокальні та виконавські прийоми
  - Засвоїти характерну манеру виконання (вольова подача голосу, мелізматика, розспіви).
  - Ознайомитися з особливостями багатоголосся в різних регіонах.
3. Практичне засвоєння репертуару. Робота над вимовою, стилістикою та виразністю.

Література: 7, 10, 15. **Дискографія:** 3, 6, 7, 9, 15, 17. **Інформ. ресурси:** 1, 3, 4, 6. **ПЕБ:** 1-4.

3 курс

Розділ 9.

Тема 15. Особливості виконання ліричних пісень. (30 год.)

Мета: Ознайомити з характерними особливостями виконання ліричних народних пісень, розкрити їхню жанрову специфіку, стилістичні та виконавські особливості, навчити правильної інтерпретації та передачі емоційного змісту через вокальну манеру.

Завдання:

1. Вивчити музично-виконавські особливості
  - Розглянути мелодичні та ритмічні особливості ліричних пісень.
  - Визначити роль тембру, динаміки, нюансування у виконанні.
2. Розвинути вокальні навички для виконання ліричних пісень
  - Працювати над чистотою інтонації та виразністю виконання.
  - Відпрацьовувати особливості дихання та фразування.
3. Ознайомитися з регіональними особливостями ліричного співу
  - Проаналізувати відмінності у виконанні ліричних пісень у різних етнографічних регіонах.
  - Ознайомитися з традиційною манерою виконання окремих виконавців та колективів.
4. Розвивати ансамблеві навички у виконанні ліричних пісень

- Практикувати спів у гурті, з урахуванням гармонії та балансу голосів.
- Працювати над синхронністю виконання у дуетах, тріо тощо.

Література: 3, 5, 7, 10, 15. **Дискографія:** 2, 6, 7, 17–21. **Інформ. ресурси:** 1, 4, 7, 8.
ПЕБ: 1-4.

Розділ 10.

Тема 16. Умови виконання зразків пісенної традиції (обряд, поза обрядом). (35 год.)

Мета: Ознайомлення з виконанням традиційних народних пісень у різних контекстах – обрядовому та позаобрядовому. Вивчення особливостей їх виконання, значення для спільноти та збереження автентичної манери співу.

Завдання:

1. Проаналізувати особливості виконання обрядових пісень:
  - Вивчити пісні, які супроводжують календарні та родинні обряди (колядки, веснянки, весільні тощо).
  - Розглянути їхню роль в обрядах та вплив на емоційний стан учасників гурту.
2. Вивчити умови та манеру виконання пісень:
  - Дослідити вплив середовища (просто неба, хатне виконання, храм, сцена) на манеру співу.
  - Ознайомитися з технікою голосовидобування у народній традиції.
3. Виявити відмінності між сольним і гуртовим виконанням пісень. Вивчити, як змінюється манера співу залежно від складу виконавців.
4. Практичне застосування знань. Виконання зразків обрядових та позаобрядових пісень у відповідних умовах.

Література: 2, 3, 5, 6, 7, 10, 12, 15. **Дискографія:** 2, 6, 7, 17–21. **Інформ. ресурси:** 1, 3, 4, 7. **ПЕБ:** 1-4.

Тема 17. Робота над відтворенням особливостей виконання традиційних колядок та щедрівок. (35 год.)

Мета: Ознайомлення та практичне опанування особливостей виконання традиційних колядок і щедрівок, відтворення їхньої автентичної манери, вокальної стилістики та виконання в гуртовій співочій традиції.

Завдання:

1. Робота над вокальною технікою:

- Опанування природного звучання голосу, характерного для народної манери.
  - Вивчення специфіки народної артикуляції, дихання та звукоутворення.
2. Засвоєння традиційного багатоголосся:
- Вивчення типових гармонічних зворотів і стилістичних особливостей багатоголосся в колядках та щедрівках.
  - Практика співу в ансамблі та розвиток почуття ансамблевого звучання.
3. Відтворення автентичної манери виконання:
- Аналіз архівних записів, живого виконання носіїв традиції.
  - Наслідування характерного звукового оформлення (підйоми, розспіви, варіативність виконання).
4. Практичне засвоєння та сценічна реалізація традиційного процесу колядування (щедрування).

Література: 5, 7, 10, 13. *Дискографія* 1– 3, 5 – 9, 14 – 16, 18, 19. *Інформ. ресурси:* : 1-3, 7. *ПЕБ:* 1-4.

Розділ 11.

Тема 18. Символіка народних пісень, особливості народної поезики. (30 год.)

Мета: Розкрити глибинний зміст народної поезики, її зв'язок із світоглядом, традиціями та культурою українського народу. Сприяти формуванню цілісного сприйняття народнопісенної традиції та розвитку емоційно-образного мислення.

Завдання:

1. Вивчення символіки народних пісень: (дерева, квіти, птахи, вода, вогонь) та їхнім значенням у народній культурі.
  - Проаналізувати роль символів у відображенні життєвого циклу, любові, родинних стосунків та природних явищ.
2. Аналіз особливостей народної поезики (використання епітетів, порівнянь, метафор та повторів у народних піснях). Розкриття ролі художніх засобів у створенні емоційної глибини та образності.
3. Дослідження жанрової специфіки:
  - Вивчення різних жанрів (обрядові, ліричні, історичні, жартівливі пісні) та їхньої поетичної будови.
  - Порівняння поетичних особливостей у залежності від жанру та регіону.
4. Розвиток інтерпретаційних навичок:

- Формування вміння розуміти та емоційно відтворювати образи народних пісень.
- Практичні заняття з виконання пісень з урахуванням символіки та художніх особливостей.

Література: 3, 5, 15. *Дискографія* 20–21. *Інформ. ресурси:* 2, 4, 6. *ПЕБ:* 1-4.

Розділ 12.

Тема 19. Характерні особливості регіональної манери співу Полтавщини. (35 год.)

Мета: Ознайомлення з характерними особливостями регіональної манери співу Полтавщини, вивчення її вокальних та стильових особливостей, з метою збереження та відтворення автентичної традиції.

Завдання:

1. Дослідження вокальних особливостей:
  - Вивчення природної манери звукоутворення, властивої для Полтавщини.
  - Опанування широкого, відкритого звуку з округленою формою голосу.
  - Засвоєння грудного резонування, характерного для регіону.
2. Багатоголосся та гармонія:
  - Вивчення специфіки багатоголосся Полтавщини.
  - Робота над злитістю голосів і балансом у гуртовому виконанні.
3. Опанування мелодичних зворотів, розспівів та імпровізаційних елементів.
4. Відтворення та практичне застосування місцевого діалекту та особливостей вимови у виконанні пісень.

Література: 7–10, 15. *Дискографія:* 6, 15, 17. *Інформ. ресурси:* 1, 3. *ПЕБ:* 1-4.

Тема 20. Відпрацювання навиків напівприкритого медіумного звучання, змішаного звукоутворення. (35 год.)

Мета: Розвиток вокальних навичок, спрямованих на формування напівприкритого медіумного звучання та змішаного звукоутворення для досягнення м'якого, об'ємного і резонаторного тембру, що забезпечує гнучкість, виразність та стійкість голосу.

Завдання:

1. Опанування техніки напівприкритого звучання:
  - Розвиток навички плавного переходу між грудним і головним регістрами.
  - Відчуття "купольного" звукоутворення для м'якого і об'ємного звучання.
2. Розвиток змішаного звукоутворення:
  - Вирівнювання звучання у всіх регістрах голосу.

- Пошук балансу між грудним і головним резонаторами.
- 3. Усвідомлене керування диханням для підтримки стабільності тону.
Відпрацювання техніки легато та кантилени:
- 4. Робота над динамікою та тембровою різноманітністю виконанні пісень.

Література: 1, 4, 7, 11, 15. Дискографія 18, 20, 21. Інформ. ресурси: 1, 8. ПЕБ: 1-4.

Контрольні питання з дисципліни

1. Практика гуртового співу, як традиційної та найефективнішої школи виховання співака народного напрямку.
2. Специфіка народнопісенної традиції Слобожанщини.
3. Особливості виконання колядок та щедрівок.
4. Склад співочих гуртів. Усвідомлення та практичне засвоєння типів співочого дихання. Визначення та фіксація відчуття опори звука.
5. Особливості виконання веснянок.
6. Регістри голосу. Режими роботи гортані.
7. Різновиди вокально-тембрової традиції України.
8. Артикуляційний апарат, відпрацювання вправ на дикцію.
9. Основні форми багатоголосся (методика та принципи). Функції співаків у гуртовому виконанні.
10. Характерні особливості манери виконання гуртового співу Харківщини.
11. Специфічні прийоми традиційного народного виспівування Слобожанщини.
12. Особливості виконання жартівливих та танцювальних пісень.
13. Особливості виконання козацьких і чумацьких пісень.
14. Особливості виконання ліричних пісень.
15. Умови виконання зразків пісенної традиції (обряд, поза обрядом).
16. Символіка народних пісень, особливості народної поезики.
17. Характерні особливості регіональної манери співу Полтавщини.
18. Особливості напівприкритого медіумного звучання, змішаного звукоутворення.

VIII. Методи навчання

Практичні заняття з Вокального ансамблю проводяться з використанням різноманітних методів, а саме: музично-педагогічний метод (правильно підібраний вокально-педагогічний репертуар), показ голосом, показ м'язових прийомів, фонетичний метод, словесне пояснення, роз'яснення теоретичних питань,

використання ТЗН (аудіозапис вокального виконання здобувача, фоно-, відеофайли на електронних носіях професійного виконання програмного вокального репертуару), виконання вокально-технічних вправ і художнього репертуару перед дзеркалом (метод зорового самоконтролю здобувача), самостійна робота над технічними рухово-співацькими вправами і вокально-педагогічним репертуаром, робота у фонотеках, бібліотеках та в Інтернеті, відвідування концертів, музично-театральних вистав.

IX. Методи контролю

1. Поточний – індивідуальне та групове опитування.
2. Атестаційний – творчий показ, контрольний урок.
3. Підсумковий – залік.

Передбачено періодичні (рубіжні) етапи контролю у формі перевірки практичних вокально-виконавських завдань на кожному модульному тижні, поточної перевірки знання здобувачами музично-літературного тексту творів вокально-педагогічного репертуару та вміння його вірно відтворювати під час співу, перевірки якості виконання завдань самостійної роботи здобувачів.

X. Розподіл балів, які отримують здобувачи

Шкала орієнтовного нарахування балів за основні форми навчальної діяльності:

1. підсумковий контроль – 40 бал.
2. поточна здача музичних – вокальних та пластичних завдань – 5 бал. (не менше п'яти)
3. народні побутові танки (рухи) (не менш п'яти) – 3 бал.
4. звіт про самостійну роботу (до практичних занять, опрацювання додаткової літератури, Інтернет) – від 2 бал.

1 курс

Поточне тестування та самостійна робота				Підсумковий тест (залік)	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Розділ 3	Розділ 4	40	100
Т 1-2	Т 3-4	Т 5	Т 6-7		
10	25	10	15		

2 курс

Поточне тестування та самостійна робота		Підсумковий тест (залік)	Сума
---	--	--------------------------	------

Розділ 5	Розділ 6	Розділ 7	Розділ 8	40	100
Т 8-9	Т 10	Т 11-12	Т 13-14		
10	20	10	20		

3 курс

Поточне тестування та самостійна робота				Підсумковий тест (залік)	Сума
Розділ 9	Розділ 10	Розділ 11	Розділ 12	40	100
Т 15	Т 16-17	Т 18	Т 19-20		
10	20	10	20		

XI. Методичне забезпечення

Робоча програма та навчально-методичні матеріали з практичного курсу «вокальний ансамбль» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво, ОП «Народний спів» (Харків: 2025, уклад. – доц. Бреславець Г.М., ст. викл. Карчова Ю. І., Осипенко В. В.), комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД), нотні матеріали, аудіо та відеозаписи.

XII. Список рекомендованої літератури

Обов'язкова

1. Бенч-Шокало О. Український хоровий спів : актуалізація звичаєвої традиції : навч. посіб. / О. Бенч-Шокало — К. : Ред. журн «Укр. світ», 2002. — 440 с. : ілюстр., ноти.
2. Боярська Н. Особливості традиційного вокального виконавства на західному Поліссі (на матеріалах традицій Рівненського Полісся) / Н. Боярська, Л. Гапон // Етнокультурна спадщина Полісся / Н. Боярська, Л. Гапон; упоряд. В. П. Ковальчука. — Рівне: Перспектива, 2004. — Вип. 5. — С. 192–197.
3. Грица С. Традиція та імпровізація в пісенному виконавстві / С. Грица // Нар. творчість та етнографія. — 1997. — № 3. — С. 59–71.
4. Євтушенко Д. Питання вокальної педагогіки. Історія, теорія, практика / Д. Євтушенко, М. Г. Михайлов-Сидоров. — К.: Мистецтво, 1963. — 337 с.
5. Єфремов Є. Дослідження народнопісенного виконавства через моделювання інваріанта пісні / Є. Єфремов // Українське музикознавство : [зб. наук. пр.]. — К., 1985. — Вип. 20. — С. 79–99.
6. Завальнюк А. Ф. Українські літні обряди та пісні : навч. посіб. з муз. фольклору та

- етнографії для вчителів загальноосвіт. шк., студ. вищ. пед. і муз. закл. освіти / А. Ф. Завальнюк. — Вінниця : Нова книга, 2008. — 304 с.: ноти, фотогр., ілюстр.
7. Іваницький А. І. Український музичний фольклор : підруч. для вищ. учб. закл. / А. І. Іваницький. — Вінниця : Нова книга, 2004. — 320 с.
  8. Іваницький А. І. Історична Хотинщина: музично-етнографічне дослідження : зб. фольклору: навч. посіб. з муз. фольклористики для вищ. навч. закл. культури і мистец. I–IV рівнів акредитації / А. І. Іваницький. — Вінниця : Нова книга, 2007. — 576 с. : ноти, фотогр.
  9. Іваницький А. І. Українська музична фольклористика (методологія і методика) : навч. посіб. / А. І. Іваницький. — К. : Заповіт, 1997. — 392 с. : ілюстр.
  10. Іваницький А. І. Хрестоматія з українського музичного фольклору (з поясненнями та коментарями) : навч. посіб. для вищ. навч. закл. культури і мистец. I–IV рівнів акредитації / А. І. Іваницький. — Вінниця : Нова книга, 2008. — 520 с.
  11. Коломоець О. М. Хорознавство / О. М. Коломоець. — К., 2001. — 167 с.
  12. Кондратович О. Калиновий квіт Полісся : пісенні скарби краю / О. Кондратович. — Луцьк : Волин. обл. друкар., 2007. — 248 с.
  13. Обрядова творчість фольклорних осередків історичної Харківщини : метод. матеріали до засвоєння і творчого втілення обрядової та народнопісенної культури / В. М. Осадча ; Харк. обл. центр нар. творчості. — Х.: Видавець Савчук О. О., 2010. — 134 с.
  14. Організація та зміст становлення професійної підготовки в умовах національної системи освіти : зб. наук. пр. / за ред. Г. Є. Гребенюка. — Х.: Каравела, 1999. — 186 с. — (Проблеми сучасного мистецтва і культури).
  15. Синельніков І. Г. Методика роботи з фольклорним колективом : навч. посіб. / І. Г. Синельніков. — Київ : Видавництво Ліра-К, 2021. — 236 с.

Додаткова

1. Бреславець Г.М. Значення наукової реконструкції фольклорного тексту в професійному становленні сучасних молодих етномузикологів: методичні аспекти / ГМ Бреславець. — Культура України. — Вип.50. — Серія: Мистецтвознавство. — ХДАК, 2015. — С.79-90.
2. Карчова, Ю. (2024). Методичні виміри народного співу в контексті сучасної вокальної педагогіки / Fine Art and Culture Studies. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2024. № 5. — С. 25–31. <https://doi.org/10.32782/facs-2024-5-4>
3. Карчова Ю. І. Основні тенденції сучасного фольклорного ансамблевого виконавства (на прикладі гуртів «Древо» і «ДахаБраха») / Культура України. Вип. 38. Зб. Наук. пр. / М-во культури Укр., ХДАК; за заг. ред.. В.М. Шейка. Харків: ХДАК, 2012. — С. 217-226.
4. Осипенко В.В. Народнопісенна традиція у творчій практиці фольклорного гурту Театру народної музики України "Обереги" / Вісник Харківської державної академії дизайну і

мистецтв. – ХДАДМ, 2012. – Мистецтвознавство 12 – С. 161-164

5. Осипенко В.В., Шишкіна О.А. Герменевтичний підхід у навчальній роботі зі студентським фольклористичним гуртом / ВВ Осипенко, ОА Шишкіна - Культура України. Вип.66. – Серія: Мистецтвознавство, 2017. – С.109-118.
6. Осипенко В.В., Шишкіна О.А. Народнопісенний образ України в сучасному проекті Уляни Горбачевської МОЛОДА ОПЕРА UKRAINE–TERRA INCOGNITA / Традиційна культура в умовах глобалізації: свята і святкування. // Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю (25 – 26 червня 2021 року). Харків : Друкарня Мадрид, 2021. 355 с. – С.193-196.

Дискографія

1. Пісні української землі [Звукозапис]. — К.: УКСП «Кобза», 1990. — 1 мк стерео.
2. Традиційна музика українців [Звукозапис]. — К.: УЕЛФ, 1997. — 1 мк стерео.
3. Вітер степовий. Музичний фольклор Центральної України (с. Розумівка, с. Липняжка Кіровоградської області) [Звукозапис]. — К.: УЕЛФ: Комора, 1997. — 1 мк стерео.
4. Традиційна музика Київщини. Лівобережжя (автентичне виконання) [Електронний ресурс]. — К.: О. Захаренко [Караван CD], 1997. — 1 ел. опт. диск.
5. Ой, як же було ізпрежди віка : традиційні пісні правобережної Київщини [Звукозапис]. — Мистецька агенція «Саме так!» — К., 2001. — 1 мк стерео.
6. Пісні Полтавщини. Традиція села Ключниківки [Звукозапис]. — К.: УЕЛФ: Комора, 1997. — 1 мк стерео.
7. Ой ходив та й Донець... [Звукозапис]: обрядові та ліричні пісні Харківщини. — Х.: Студія Лева, Кобза., 1999. — 1 мк стерео.
8. Рано-рано да зйду на гору. Традиційна музика Полісся [Електронний ресурс]: у 2 ч. — К.: Культурологічна експедиція МНС України : УЕЛФ, 1997. — 1 ел. опт. диск.
9. Пісні східного Поділля. Традиція села Кидрасівки [Електронний ресурс]. Кіровоград-Київ (Rostok records), 2001. — 1 ел. опт. диск.
10. Карпатія [Звукозапис]: етнічна музика України. — Атлантик, 2003. — 1 мк стерео.
11. Чорний потік [Звукозапис] : етнічна музика України — Атлантик, 2003. — 1 мк стерео.
12. Зелений шум Полісся. Традиційна культура Поліського краю [Електронний ресурс]. — К.: Арт Екзистенція : УЕЛФ : Арт Велес, 2002. — 1 ел. опт. диск.
13. На нашій юлойци. Традиційна музика західного Полісся [Електронний ресурс]. — К.: Музика світу : Просвіта, 2004. — 1 ел. опт. диск. — (Етнічна музика України. Українська колекція).
14. Бервін бервінковії [Електронний ресурс]. — К.: Атлантик: Просвіта, 2004.
  - a. 1 ел. опт. диск. — (Етнічна музика України. Українська колекція).
15. Святки: традиційна музика Полтавщини [Електронний ресурс]. — К.: Атлантик: Просвіта,

2004. — 1 ел. опт. диск. (Етнічна музика України. Українська колекція).

16. Рай розвився [Звукозапис]: християнські мотиви в українському фольклорі. — К.: Гурт «ДРЕВО», 2001. — 1 мк стерео.
17. Муравський шлях. Традиційні козацькі та ліричні пісні Харківщини та Полтавщини [Звукозапис]. — Х., 2000. — 1 мк стерео.
18. Коло роду [Звукозапис]: прогр. гурту дівчат театру «Обереги». — Х., 2000. — 1 мк стерео.
19. Гілка: пісні українських степів [Звукозапис]. — Варшава: КОКА, 1994. — 1 мк стерео.
20. Тріо «Золоті ключі» [Звукозапис]: пісні укр. народу. — КП «Оберіг-XXI», 1999. — 1 мк стерео.
21. Вік любиш — не налюбишся [Електронний ресурс]. — Гурт «Божичі». — Lavina Music, 2007. — 1 ел. опт. диск.

Інформаційні ресурси

1. <http://photo.didjeridu.org.ua/hotynshchyna/Muzfolk> Іваницький_Анатолій Іванович _ назва з екрана
2. 1. <https://folklore.kh.ua> /Архів фольклору Слобожанщини та Полтавщини – тексти та аудіо
3. <http://www.folk.org.ua/> Українська автентична музика _ назва з екрана
4. <https://sites.google.com/site/zpkkvitky> / Електронне видання прижиттєвих праць К. Квітки
5. <https://sites.google.com/site/09cimp> / Дев'ята конференція дослідників Червононоруських та Володимирських земель НПДЛМЕ Львівської музичної академії (2011)
6. http://photo.didjeridu.org.ua/hotynshchyna/books/umf_ka/umf_ka4.pdf Анатолій Іваницький Українська музична фольклористика _ назва з екрана
7. Наше. Тексти пісень з нотами. — Р/д: <http://nashe.com.ua/song>.
8. Ноти. Золотий фонд української естради. — Р/д: <http://www.uaestrada.org/rizne/noty>.

Повнотекстові електронні бібліотеки

1. Офіційний сайт Нормативні акти України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.nau.kiev.ua>
2. Бібліотека Харківської державної академії культури Режим доступу: <http://lib-hdak.in.ua/>
3. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка Режим доступу: <https://korolenko.kharkov.com/>

Навчальне видання

ВОКАЛЬНИЙ АНСАМБЛЬ

Навчально-методичні матеріали до курсу
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво»
ОП «Народний спів»

Укладачі:

Бреславець Галина Миколаївна, кандидат мистецтвознавства, доцент
Карчова Юлія Іванівна, кандидат мистецтвознавства, старший викладач
Осипенко Вікторія Володимирівна, кандидат мистецтвознавства, доцент

Комп'ютерний набір та верстка Ю. Карчова

Видається в авторській редакції

План 2025

Підписано до друку 15.04.2025 р. Формат 60x84/16
Гарнітура «Times». Папір для мн. ап. Друк ризограф
Ум. друк. арк. ____ Тираж 100. Зам № ____
ХДАК, 61057, Харків -57, Бурсацький узвіз, 4
Надруковано в лаб. множ. техніки ХДАК
